

Примерно годишно тематично разпределение по история, култура и традиции на българския народ за 3. клас за 2023-2024 уч.г.

Автор:

Снежана НИКИФОРЦЕВА, висша дидактическа степен, ТЛ „Васил Левски“

Специфични компетенции по предмета

1. Осъзнаване на своята етническа и гражданска идентичност с проявено ценностно отношение на съпричастност към културното многообразие на Република Молдова и гордост за постиженията на етнокултурната си общност.
2. Разпознаване на етнокултурните символи, елементи на материалната и духовната традиционна култура в различни контексти с позитивно отношение към историята и културното наследство на българския народ.
3. Прилагане на елементи на етнокултурните български традиции и обичаи в учебни и всекидневни ситуации с готовността активно да се изучават и да се съхраняват местните им особености.
4. Съпоставяне на етнокултурните ценности с националните и общечовешките ценности в различни ситуации с проявен интерес и уважение към езиците и етнокултурите на народа на Република Молдова.

Библиография:

1. Национальный курсикулум. Начальное образование. Chişinău: Lyceum, 2018.
2. Гид по внедрению курсикулума для начального образования. Chişinău: Lyceum, 2018.
3. Методология внедрения критериального оценивания через дескрипторы, 4 класс. МОКИ, 2018.
4. Методология внедрения критериального оценивания через дескрипторы, 1-4 классы. МОКИ, 2019.
5. Repere metodologice privind organizarea procesului educațional în învățământul primar în anul de studii Chişinău: MEC,

АДМИНИСТРИРАНЕ НА ДИСЦИПЛИНАТА

Брой часове седмично	Брой часове годишно
1	34

Учебни единици (модули)	Брой часове	Оценяване			Бележки
		ПО	ПФО	СО	
I семестър					
1. Модул Пред картата на Родината	6	1	1	-	
2. Модул Делници и празници на българите	9	1	1	1	
Общо в I семестър	15	2	2	1	
II семестър					
2. Модул Делници и празници на българите	5	-	1		
3. Модул Мъдростта на дедите	5	1	1		
4. Модул Искри от историята на българите	5	1	1		
5. Модул Пътешествие из България	4	1	1	1	
Общо във II семестър	19	3	4	1	
Общо за учебната година	34	5	6	2	

В края на 3 клас ученикът ще е способен да:

- посочва на картата границите на Молдова и назовава съседните държави;
- описва с помощта на различните изразни средства родния край и родното селище: природните забележителности, исторически и културни паметници;
- назовава българските селища в РМ;
- назовава роднински връзки, като коментира семейните снимки;
- изработва по схема родословно дърво;
- определя във времето държавните празници на Република Молдова като общи за всички граждани на държавата;
- изрежда народностите, които живеят на територията на Република Молдова и езиците, на които те говорят;
- назовава селища в Република Молдова, където българите живеят компактно;
- назовава имената на известни личности от българската общност, като коментира с какво са се прочули;
- назовава реалии от традиционния живот на българите, като коментира особен колорит на българския свят (кухня, облекло, покъщнина, музикални инструменти, занаяти);
- описва най-характерните особености при честването на основните традиционни български празници Коледа, Нова година, Лазаруване, Великден;
- взема участие (реално и във вид драматизации) в основните български народни традиционни празници: семейни и календарни, като обяснява и някои местни обичаи;
- осъзнава България като прародината и научава от старите хора откъде се преселили българите в тяхното село;
- определя във времето празника на Освобождението на България от турското робство и назовава паметници на борците за българската свобода в Република Молдова;
- назовава имената на създателите на славянската азбука и оценява делото на Кирил и Методий като български принос за целия свят,

Демонстрирайки ценностното отношение на:

- уважение към държавния и другите езици, които се използват в Република Молдова;
- стремеж да изучава историята и културното наследство на българския народ;
- готовност към активно изучаване и съхранение на местните традиции;

- интерес и уважение към езиците и културите на народите от Република Молдова, към техните етични и естетични норми;
- съпричастност към културното многообразие на Република Молдова и гордост за постижения на своята етнокултурна общност.

УЧЕБНИ ПРОДУКТИ	
П.1.	Представяне на устно съобщение.
П.2.	Общуване.
П.3.	Представяне на писмено съобщение.
П.4.	Решаване на ситуационна задача.
П.5.	Сътрудничество в групата.
П.6.	Съставяне на духовния портрет на будителя.
П.7.	Описание на празника Денят на народните будители.
П.8.	Описание на народните празници.
П.9.	Описание на духовния портрет (на Хр. Ботев, Васил Левски, Иван Вазов),

Нови понятия в съответствие с темите.

• Карта, условни знаци, посоки на света. Държави (Украина, Румъния) и градове (столица Кишинев, Белци, Единци и др., Тараклия, Твардица др. български селища. Кодри, Днестър, Прут, Буджак, народност и гражданин; • Род – Родители – Роднина. Родословно дърво. Дом, семейни празници. Сватба, венчаване. Сватбени обичаи и благословии. Роднински имена; • Петковден, Никулден, Бъдни вечер, Коледа, Васильовден (Сурваки), Йордановден; • Названия на професии, трудови дейности. Овчар, ямурлук, кожен силиях, гега. Кошара, овце, звънци, хлопатары, чанове, кавал, гайда. Пастирска дърворезба: хурки, геги, пищялки и др.; • Предци, потомци, почит към старите хора. Мъдрост. Материално и Духовно наследство: език, обичаи и традиции, народно творчество; Сирни заговезни, прошката, Баба Марта, Лазаровден, Цветница, Великден; • Преселване, Бесарабия, Болград, Болградския събор, Централно българско училище в Болград; Кишинев, Скаково поле: формиране на българското опълчение; Български читалища в Молдова; Български театър «Смешен петък» в Тараклия; Фолклорни състави. Българските художници в Молдова – Димитър Пейчев, Петър Томов; • Варна – морски курорт, Шумен, Мадарски конник ; столиците на Първото българско царство – Плиска; Преслав, Велико Търново, Царевец; Габрово, музей за хумор и сатира; Карлово – дом музей на В. Левски; Калофер – дом-музей на Хр. Ботев; Сопот – дом-музей на Ив. Вазов.

Препоръчителни литературни произведения за четене в 3 клас.

Устно молдовско народно творчество. Устно българско народно творчество. Устно световно народно творчество. Български и молдовски народни приказки, песни. Пословици, поговорки, гатанки, скоропоговорки, броилки, считалки, приспивни песни. Легенди и предания, статии за миналото и настоящето на българския и молдовския народ.

I СЕМЕСТЪР

Модул 1.

Пред картата на Родината

6 ч.

Беседа с опора на видеоматериали, снимков материал, прослушан текст, илюстрации и др. за това, що е родината за българина, роден в Република Молдова; за природните и културните забележителности на Родината; посочване на картата границите ѝ и нейната столица, а също така Буджака, родното селище и други места, където в Молдова живеят българи.

Упражнения: Посочва на картата границите на Молдова и назовава съседните държави. Открива на картата на Република Молдова Буджак; родното селище, Тараклия, Твардица, Кортен, и др. селища с българско население. Описва родния край и родното селище: природните забележителности, исторически и културни паметници. Наблюдава и описва с помощта на различните изразни средства особености на родното селище. Установява връзка между понятията Родина, Род, Родители, Роднина. Коментира семейните снимки, като назовава роднински връзки.

Изработва по схема родословно дърво. Изброява членове на семейството и рода и ги описва като представители на различните професии. Разказва за интересни личности в своя род. Разказва за семейните празници и традиции в рода си. Обяснява каква ценности имат семейните **празници и традиции**.

Дидактични игри: «Пред картата на Родината»; Решаване на кръстословици по темата; интерактивна екскурзия из Буджака. Ролеви игри, утвърждаващи модели на поведение в семейството и в общество.

Продукти: Представяне на устно съобщение; общуване; ситуационна задача, сътрудничество в групата.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
<p>1.1. Разбира родина като държавата, в която човек се ражда, и съответно, осъзнава своята принадлежност към народа на Молдова.</p> <p>1.2. Оразличава значенията на термините народност и гражданин и се самоидентифицира като българин по народност и гражданин на Република Молдова.</p> <p>1.3. Използва картата като източник на знания.</p> <p>1.4. Описва природните и културните забележителности на Молдова.</p> <p>2.1. Разбира значението на семейството и рода и познава роднински връзки.</p> <p>2.2. Осъзнава като ценност семейните празници и традиции.</p> <p>2.3. Запознава се с най-основните традиции на българската сватба.</p>	1.	Буджак – частица на Молдова.	1			ПО	
	2.	Български селища в Буджак: Тараклия, Твардица, Кортен, и др	1				
	3.	Род, Родители, Роднина.	1				
	4.	Интересни и известни личности в моя род.	1				
	5.	Събития, които събират роднината.	1				
	6.	Батко ми се жени. Традиции на българската сватба. Поетапно формативно оценяване.	1				ПФОН№1 (П.1; 2)

Беседа: с опора на видеоматериали, снимков материал, прослушан/прочетен текст, илюстрации и др за трудовото всекидневие и празници в рода и семейството, за професии и за домашен труд, за общуване и взаимопомощ; за традиционното всекидневието на българите, определяно от народния български календар. Обяснение за българския празник Денят на народните будители с опора на прочетен текст, презентация или видеоматериали. Обобщение и надграждане за зимните традиционни празници, тяхната атрибутика, ролите и смислите.

Упражнения: търси материали за народните будители. Обяснява значението на думата «будител» и от този аспект разказва за личностите на народните будители: Паисий Хилендарски Петър Берон, Братя Миладинови Любен Каравелов. Коментира смисъла на българската пословица «Димитровден носи зимата, а Гергьовден носи лятото». Описва труда на овчарите и произведения на овчарското изкуство, (включително кавал и детски свирки). Описва тъкането, плетенето и шиенето като древните занаяти на българката. Запознава се с традиционните шевици и узорци, като работи с нагледни материали, албуми и детски енциклопедии. Посещава етнографски музеи. ете литературни и фолклорни творби и коментира отразените в тях етнокултурни елементи. Изработва календара за зимните български народни празници. Сравнява с календара на другите етноси в Молдова. Разказва за зимните традиционни празници, като откроява общите и специфичните моменти в подготовката, атрибутите и ритуалите, благословиите, празничните ястия и др. Проучва как празнуват зимните празници други народности в Република Молдова.

Дидактични игри: кодира (на рисунка) и разчита посланията на обредните хлябове. Нарезда празнична софра според обичая на съответен празник. Измисля фрагмент от сценария и режисира елементи от възстановката на традиционен празник.

Дидактически игри: «Репортаж», «Отгатни», «Интервю», «Пътешествие в миналото», «Интелектуален маратон», ролеви игри, викторини.

Продукти: представяне на устно съобщение; общуване; съставяне на духовния портрет на будителя; описание на празника Денят на народните будители.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
2.4. Познава елементи на традиционния начин на живот на българите. 2.5. Разказва за ярки личности (народните будители) в българската история. 2.6. Разказва за овчарството като един от най-старите поминъци на българите. 3.1. Има представа за народния календар на българите. 3.2. Познава най-общо предназначението и смисъла на основните календарни традиции и	7.	Всекидневието на моя род. Професии. Домашен труд. Взаимопомощ.	1			ПО	
	8.	Петков ден.	1				
	9.	Денят на народните будители.	1				
	10.	Народният календар.	1				
	11.	Димитровден носи зимата,а Гергьовден носи лятото.	1				
	12.	Овчарите, овчарския живот, овчарското изкуство.	1			ПФОН№2 (П.1,П.8)	
	13.	Хитрото овчарче (народна приказка).	1				
	14.	Никулден.	1				
	15.	Бъдни вечер, Коледа, Сурваки. Сумативно оценяване. Трансдисциплинарен ден.	1				СО(2.5.,3.1, 3.2,3.3,3.5.)

<p>обичаи.</p> <p>3.3. Знае наизуст и изпълнява народни песни, свързани с изучаваните обичаи и традиционни празници.</p> <p>3.4. Познава елементите на характерното празнично облекло, смисъла на празничните атрибути и изрежда основните ястия за традиционната празнична трапеза.</p> <p>3.5. Открива характерното за българския традиционен живот, изобразено в конкретно литературно или фолклорно произведение</p>						
--	--	--	--	--	--	--

II СЕМЕСТЪР

Модул 2.	Делници и празници на българите	5 ч.
<p>Беседа: с опора на видеоматериали, снимков материал, прослушан/прочетен текст, илюстрации и др за трудовото всекидневие и празници в рода и семейството, за професии и за домашен труд, за общуване и взаимопомощ; за традиционното всекидневието на българите, определяно от народния български календар. Обяснение за българския празник Денят на народните будители с опора на прочетен текст, презентация или видеоматериали. Обобщение и надграждане за зимните традиционни празници, тяхната атрибутика, ролите и смислите.</p> <p>Упражнения: търси материали за народните будители. Обяснява значението на думата «будител» и от този аспект разказва за личностите на народните будители: Паисий Хилендарски Петър Берон, Братя Миладинови Любен Каравелов. Коментира смисъла на българската пословица «Димитровден носи зимата, а Гергьовден носи лятото». Описва труда на овчарите и произведения на овчарското изкуство, (включително кавал и детски свирки). Описва тъкането, плетенето и шиенето като древните занаяти на българката. Запознава се с традиционните шевици и узорци, като работи с нагледни материали, албуми и детски енциклопедии. Посещава етнографски музеи. ете литературни и фолклорни творби и коментира отразените в тях етнокултурни елементи. Изработва календара за зимните български народни празници. Сравнява с календара на другите етноси в Молдова. Разказва за зимните традиционни празници, като откроява общите и специфичните моменти в подготовката, атрибутите и ритуалите, благословиите, празничните ястия и др. Проучва как празнуват зимните празници други народности в Република Молдова.</p>		

Дидактични игри: кодира (на рисунка) и разчита посланията на обредните хлябове. Нарежда празнична софра според обичая на съответен празник. Измисля фрагмент от сценария и режисира елементи от възстановката на традиционен празник.

Дидактически игри: «Репортаж», «Отгатни», «Интервю», «Пътешествие в миналото», «Интелектуален маратон», ролеви игри, викторини.

Продукти: представяне на устно съобщение; общуване; съставяне на духовния портрет на будителя, описание на празника Денят на народните будители.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
<p>2.4. Познава елементи на традиционния начин на живот на българите.</p> <p>2.5. Разказва за ярки личности (народните будители) в българската история.</p> <p>2.6. Разказва за овчарството като един от най-старите поминъци на българите.</p> <p>3.1. Има представа за народния календар на българите.</p> <p>3.2. Познава най-общо предназначението и смисъла на основните календарни традиции и обичаи.</p> <p>3.3. Знае наизуст и изпълнява народни песни, свързани с изучаваните обичаи и традиционни празници.</p> <p>3.4. Познава елементите на характерното празнично облекло, смисъла на празничните атрибути и изрежда основните ястия за традиционната празнична трапеза.</p>	16.	Йордановден.	1			ПО	
	17.	Тъкането, плетенето и шиенето – древните занаяти на българката.	1				
	18.	Най-хубавото (народна приказка).	1				
	19.	<p>Обобщаване на модула «Делници и празници на българите»</p> <p>Поетапно формативно оценяване.</p>	2			ПФОН№3 (П.1,П.6, П.7)	

3.5. Открива характерното за българския традиционен живот, изобразено в конкретно литературно или фолклорно произведение							
--	--	--	--	--	--	--	--

Модул 3.

Мъдростта на децата

5 ч.

Беседа за вековните традиции да се почитат старите хора, да се тачи скъпото духовно наследство (език, обичаи, народно творчество, морални ценности) като завещание от децата.

Упражнения: Свързва изучаваните обреди и обичаи с конкретен календарен празник или народна традиция. Коментира обредно–обичайната същност, характерните елементи и символиката на коледуване, лазаруване, сурвакане. Изработва календара за зимните български народни празници. Сравнява с календара на другите етноси в Молдова. Коментира характерните елементи и символиката на зимните и пролетните обичаи. Коментира общото и различното в обичая Сирни заговезни и руската Масленица. Осмисля и обяснява общото и различното в ритуалността на прошката у различните народи. Слуша обредни песни в оригинален и обработен вид. Запознава се с фолклорни творби на други етноси от региона. Коментира отразяването на народните традиции и обичаи от мас-медии. Разглежда фотоматериали за произведения на овчарското изкуство. Представя устно или писмено впечатленията си от разглеждани произведения.

Дидактически игри: «Млад учен», «Репортаж», «Назовавам думата», «Интелектуален маратон», «Маратон на знаещите».

Продукти: Представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение, описание на народните празници, решаване на ситуационна задача, сътрудничество в групата.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
3.6. Чувства съпричастност към вековните традиции да се уважават и да се почитат децата и бабите и завещаните от тях като наследство език, традиции, обичаи, моралните ценности. 3.7. Свързва изучаваните обреди и обичаи с конкретен календарен празник или народна традиция. 4.1. Осмисля и обяснява	20.	Защо не се убиват старите хора (приказка).	1			ПО	
	21.	Скъпото духовно наследство: език, обичаи, традиции, народно творчество.	1				
	22.	Пролетни празници.	1				
	23.	От Сирни заговезни до Великден. Поетапно формативно оценяване.	2			ПФОН№4 (П.3;4;П.5)	

общото и различното в ритуалността на различните народи.							
--	--	--	--	--	--	--	--

Модул 4.

Искри от историята на българите

5 ч.

Беседа с опора на прочетен/прослушан текст, видеоматериали и снимков материал за преселване на българите в Бесарабия и създаване на български селища, за история на родното село, за исторически и културни центрове на българи от Молдова.

Упражнения: търси материали за преселването на българите в Бесарабия. Чете, преразказва, описва, обяснява. Екскурзии по културните центрове, концерти и спектакли, музеи. Посещение на Скаково поле. Посещава работилници на майстори на народното приложно изкуство, ателиета на българските художници в Молдова. Представя устно впечатленията си от разглеждани произведения. Участва в етнокултурни прояви – концерти, училищни празници.

Продукти: представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
4.2. Разбира и коментира важната роля на културните огнища и културните прояви в сегашно време за запазване на българщината в диаспората. 4.3. Споделя общи сведения за прародината България: географско положение; основни етапи от историческо развитие.	24.	Преселване на българите в Бесарабия.	1			ПО	
	25.	Създаване на български селища на ново място.	1				
	26.	История на родното село.	1				
	27.	Исторически центрове на бесарабските българи (Болград, Кишинев).	1				
	28.	Културни огнища на българите от Молдова. Поетапно формативно оценяване.	1			ПФОН№5 (П.3)	

Модул 5.

Пътешествие из България

4 ч.

Беседа за България въз основа на презентация за българските градове, историческите и културните им забележителности.

Упражнения: търси материали за българските градове и културните забележителности. Разпитва родителите и познати за тяхното посещение на България. Назовава български градове и културните им забележителности. Разказва за ярки личности и събития в българската история, свързани с изучаваните градове. Открива и коментира етносоциокултурни детайли в учебни текстове. Разбира и посочва връзки; прави сравнения и заключения.

Ролеви игри (екскурзоводи и туристи по РМ и България).

Продукти: представяне на устно съобщение; общуване; представяне на писмено съобщение; описание на духовния портрет (на Хр. Ботев, Васил Левски, Иван Вазов), решаване на ситуационна задача; сътрудничество в групата.

Единици на компетенциите	№ п/п	Единици на съдържанието	Кол.ч.	Дата	Дидакт. матер.	Оценяване	Бележки
4.3. Споделя общи сведения за прародината България: географско положение; основни етапи от историческо развитие.	29	Пътешествие из България	1			ПО	
	30.	Варна, Шумен, Плиска, Преслав.	1				
	31.	Велико Търново, Габрово. Поетапно формативно оценяване	1			ПФОН№6 (П2, П.9)	
	32.	Карлово, Калофер, Сопот. Годишен преговор Суммативно оценяване. Трансдисциплинарен ден.	1			ГО (4.2, 4.3)	